

Luka 3,7-14

Propovijed: **Osjećali su se slobodno pitati**
napisao: Danijel Dragaš

2022.

UVOD

1. U prošloj propovijedi smo proučavali (**Izaiju 40,1-6**). Luka u svom tekstu želi istaknuti da su Isus i apostoli vjerovali kako je Ivan Krstitelj upravo onaj „glas koji viče u pustinji.“ Njegova uloga bila je da pripremi narod za dolazak kralja. I ja vjerujem da je taj dolazak bio uvjetovan – Izrael je kao narod morao odlučiti želi li sprovoditi uvjete koje su nekoć dogovorili s Jahvom na brdu Sion. U vrijeme Ivana Krstitelja Mesija je bio doslovno među svojim narodom. Teoretski, ništa nije stajalo na putu da narod ispuni te uvjete – da prihvati svoga Kralja i da On uspostavi svoju vlast u Jeruzalemu.

1.1. Dakle, teoretski, to je bilo moguće. No, postojala je jedna ključna pretpostavka: Izrael se morao pokajati kao cjelina. Njihovo srce moralo je biti okrenuto Jahvi – svim srcem, svom dušom, svim bićem. Morali su učiniti ono što nijedna generacija prije njih nije htjela: iskreno tražiti oprost od Boga zbog stoljećima ustrajnog buntovnog i grešnog stava. Njihovo srce bilo je kameno, i upravo zato nikada nisu ljubili Jahvu onako kako On to zaslužuje.

1.2. Da li su poslušali? Da li su čuli i prihvatili propovijedi Ivana Krstitelja? Nažalost, nisu. Ne samo da nisu prihvatili svoga Kralja – oni su ga i ubili. A time su na sebe navukli „veliku nevolju“, onu koja traje do dana današnjeg, vjerujem, i koja još uvijek obilježava povijest Božjeg naroda.

KOJI SU PLODOVI UGODNI BOGU?

2. (**Luka 3,7**) „On je, dakle, govorio narodu koji mu je dolazio da ga krsti: 'Zmijski skoti! Tko vas uputi da umaknete budućoj srdžbi?'“

2.1. „Umaknete budućoj srdžbi.“ Vrlo lako, s naše današnje perspektive – kao kršćani 2000 godina kasnije – mogli bismo reći da Ivan Krstitelj govori o Božjem sudu nad cijelim svijetom. Stoljećima su propovjednici po ulicama Europe i Amerike vikali: „Božji sud je blizu!“ I moguće je da se to ovdje nazire. Ali, proučavanjem Starog Zavjeta – Božjih obećanja Abrahamu, Izaku, Jakovu, Mojsiju i kralju Davidu – sklon sam vjerovati da se ovdje primarno radi o Božjoj srdžbi nad Njegovim vlastitim narodom, Izraelom.

2.2. Sami proroci u Starom Zavjetu neprestano su opominjali Izrael na tu srdžbu, a s druge strane,

radovali se danu kada će se ona izliti. Vidimo to u (Malahija 3,24): „On će obratiti srca otaca k sinovima.“ Tko su ti „oci“? Abraham, Izak i Jakov. Proroci su se radovali jer će jednom doći dan kada će Izrael kao narod imati autentičnu vjeru – mekano srce, poput njihovih otaca. Ali taj će dan ujedno biti i dan suda: dan kada će Bog sa lica zemlje izbrisati svakoga tko, iako fizički Abrahamov potomak, nema to pokajano i obnovljeno srce. Dakle, nije svaki Židov automatski dionik Božjeg kraljevstva.

2.3. Ivan Krstitelj zato govori: „Kralj je tu. Vrijeme je da odlučite što ćete učiniti s informacijom koju vam donosim!“ On ih naziva „zmijskim skotom“ – jer u sebi nose otrov, a taj otrov je njihova sebičnost, buntovnost i neposluh Jahvi. Ivan ih poznaje, promatrao ih je od malena, znao je što ih pokreće. Njihova srca nisu bila usmjerena prema ispunjenju saveza sklopljenog na brdu Sion, nego prema vlastitim interesima.

2.4. (Luka 3,8) „Donesite, dakle, plodove koji odgovaraju obraćenju! Ne počinjte u sebi govoriti: 'Imamo za oca Abrahama!' jer, kažem vam, Bog može od ovih stijena podići Abrahamu djecu.“

2.5. Ivan ih upozorava: „Donesite plodove koji odgovaraju obraćenju.“ Nije dovoljno samo usnama izgovoriti: „Jahve je naš Bog.“ Nije dovoljno poznavati Pismo i intelektualno prihvatiti njegove istine. Potrebna je stvarna promjena – u motivima, vrijednostima i životu. Njihov život mora pokazati da se nešto promijenilo u njima, da su rodili dobre plodove. Pokajanje je nužno!

2.6. Ivan im odmah raskrinkava pogrešan način razmišljanja: „Ne govorite sebi: 'Mi imamo Abrahama za oca.'“ Zašto? Jer zna na čemu Židovi temelje svoj osjećaj sigurnosti. Njihova glavna misao bila je: „Ja sam Židov, Abrahamov potomak, i to mi je dovoljno. To je moja ulaznica za blagoslov, moja iskaznica za vječni život.“ Takvo razmišljanje davalo je opravdanje da nikada ne priznaju svoje stvarno stanje – grešno, buntovno i sebično.

2.7. Ivan ih zato upozorava: „Nemojte misliti da ste Božja djeca samo zato jer ste Abrahamovi potomci! Vi niste djeca Božja ako ne donesete plodove pokajanja. Bog nije vezan vašim statusom izabranog naroda. On može iz ničega stvoriti sebi djecu, a vas – ako treba – ukloniti s lica zemlje. On ne treba vas da ispuni svoj plan!“

2.8. Ivanove riječi vrijede i za nas koji se danas zovemo kršćanima. I mi se često skrivamo iza pripadnosti crkvi, denominaciji, tradiciji – kao da nam to daje poseban status pred Bogom. Kažemo: „Naša crkva ima najčišće Evanđelje. Mi imamo najispravnije nauke. Kod nas se najviše ljudi krsti. Mi gradimo nove crkve.“ Ali ništa od toga ne znači da pojedinac ima blagoslov pred Bogom. Pitanje je: gdje ja osobno stojim u svom odnosu s Njim?

2.9. Ivanova poruka je jasna – i njima, i nama: „Ne radi se o grupi, narodu, crkvi ili zajednici. Radi se o tebi kao pojedincu. Radi se o tvom srcu, tvom životu, tvojoj stvarnosti. Boga ne zanima kojem krdu pripadaš, jer krdo te neće spasiti. Ono što On traži jest tvoje srce, cijelog tebe. A kada dođe dan suda i vrata vječnog kraljevstva se otvore, jedina ulaznica koja će vrijediti bit će pokajano srce i plodovi života u skladu s tim pokajanjem – ništa drugo.“

DAJ IM HALJINU

3. (Luka 3,9) „Već je sad sjekira položena na korijen stablima: svako se stablo , ako ne daje dobra roda , siječe i baca u oganj.“

3.1. Realnost u kojoj živimo uvijek nas postavlja pred izbor: hoćemo li biti stablo koje rađa plodovima ili stablo koje ostaje bez roda. Mi kao ljudi svakodnevno biramo – put pravednosti, istine, milosti, oprosta i darivanja sebe drugima, ili put sebičnosti, zavisti, laži i nepravednosti. Naši plodovi jasno pokazuju čija smo djeca – Božja ili đavolska.

3.2. „Sjekira je već položena na korijen stabla.“ Ivan ovdje želi jasno reći: odluka se donosi sada. Svaki dan odlučuješ kojim putem ideš, ali budi svjestan – sjekira je već spremna. Ne znaš kada će udariti po korijenu tvoga života – možda već danas. Ključno je da prije tog trenutka odlučiš kamo ide tvoj život: putem pravednosti ili putem zla.

3.3. To je bila snažna i konkretna poruka Ivana Krstitelja njegovom narodu na obalama Jordana. Nakon toga, narod ga počinje ispitivati.

3.4. (Luka 3,10) „Tada su ga ljudi pitali: 'Što, dakle, da učinimo?'“

3.4.1. „Što nam je činiti? Ako ne želimo biti stablo koje će biti posječeno i bačeno u oganj, kako onda izgledaju ti plodovi, Ivane?“ – pitali su ga ljudi.

3.5. (Luka 3,11) „'Tko ima dvije haljine - odgovori im - neka podijeli s onim koji nema nijedne!'“

3.6. Ivan im odgovara vrlo jednostavno, bez velikih rasprava o politici ili socijalnim reformama. Nabrojao je dvije stvari: haljinu i hranu. Osnovne potrebe svakog čovjeka. I dao je konkretan primjer – „onaj koji ima dvije haljine neka jednu podijeli s onim koji nema.“ Nije rekao: „Tko ima pet neka da dvije“ ili „svi moraju imati isto.“ Ivanova poanta je bila: ako živiš u izobilju, a tvoj bližnji nema ništa, zašto ga ignoriraš? Što te sprječava da mu pomogneš? Ako u tebi živi Božja ljubav, ona će se pokazati kroz brigu za drugoga.

3.6.1. Kad to usporedimo s našim društvom, osobito zapadnim svijetom, teško nam je ne osjetiti udarac ovih riječi. Okruženi smo obiljem: police prepune hrane, ormari pune odjeće, kuće, automobili, tehnologija, putovanja... I u takvom izobilju lako nam je povremeno biti „dobri“ – dati koju donaciju, uplesti se u humanitarnu kampanju, čak i pokazati svoje milosrđe pred kamerama. Ali iza kulisa često stojimo sa slomljenim obiteljima, narušenim odnosima s djecom, bračnim brodolomima i godinama šutnje s vlastitim roditeljima.

3.7. Ivan govori o nečemu puno osobnijem i dubljem. „Plodovi obraćenja“ ne znače povremenu donaciju, nego trajnu, opipljivu brigu za one koji su stvarno dio naših života – obitelj, susjede, braću i sestre u vjeri. On spominje hranu i haljinu jer bez njih se nije moglo preživjeti: hrana daje život, a haljina je ujedno štitila od vrućine danju i grijala noću - toliko je halja značila u ono vrijeme. Ivan njima zapravo ovo govori: „Ako tebi toga ne manjka, a zatvaraš oči pred potrebom onih oko sebe – tko si zapravo?“

3.8. Iskreno govoreći, ovo je poruka koja udara ravno u srce. Ja osobno osjećam osudu u ovim riječima. Toliko lako zanemarim potrebe drugih, jer moja sebičnost prirodno preuzima kontrolu. Ako smo iskreni prema sebi, rijetki su trenuci kada stvarno mislimo na druge više nego na sebe. Ali upravo tu leži bit: želja da budemo ljudi koji rađaju dobrim plodovima. Želja da, unatoč vlastitoj sebičnosti, biramo put nesebičnosti – jer to je ono što Božja pravednost traži od nas.

3.9. A ako znamo Biblijsku perspektivu, onda razumijemo: Bog nikada nije promovirao apsolutnu jednakost. Nekima daje bogatstvo, drugima siromaštvo. Nekome daje velike talente, drugome manje. Zašto? Jer On kao Autor ove realnosti piše priču u kojoj svaka uloga ima svrhu – da na svoj jedinstven način proslavi Njega. Naše priče su međusobno isprepletene, a u svakoj od njih postavlja nam isto pitanje: hoćeš li ići putem pravednosti ili putem zla?

OSJEĆALI SU SE SLOBODNO PITATI

4. (Luka 3,12-14) „Dođu i carinici da ih krsti pa ga upitaju: 'Učitelji, što da učinimo?' ' Ne tražite - odgovori im - ništa više nego vam je određeno!' Zapitaju ga i vojnici: 'A mi što da učinimo?' 'Nikomu ne učinite nasilja - odgovori im - nikoga lažno ne prijavite i zadovoljavajte se svojom plaćom!'“

4.1. Ovdje Luka posebno izdvaja dvije grupe ljudi – carinike i vojnike. Mislim da to nije slučajno. Ako pratimo Evanđelja, primijetiti ćemo da se termin „carinik“ stalno provlači kroz Novi zavjet. U tadašnjem društvu riječ „carinik“ bila je sinonim za najgori oblik grešnika. Takvom čovjeku, smatralo se, nema pomoći – Bog ga ne može dohvatiti. On je prešao sve granice i izgubio svaku šansu da bude spašen. Za njega se vjerovalo da je sigurno stablo koje ide u oganj.

4.2. Carinik je bio Židov koji je služio Rimskom carstvu. Rim je od njega tražio da svom narodu naplaćuje porez i njima predaje njihov dogovoreni dio. Carinik je bio onaj koji je stajao na prvoj crti – na tržnicama, pristaništima, mjestima trgovine – i tamo ubirao porez.

4.3. Kada su carinici i vojnici čuli Ivanovu poruku, uplašili su se. Znali su što društvo misli o njima i kakav im je status. U njima se rodilo pitanje: „*Ima li ikakve nade za nas? Postoji li šansa da i mi budemo spašeni?*“ I to pitanje, vjerujem, bilo je dobar znak – znak da je njihova savjest dirnuta. Ivan im odgovara jasno: „*Ne uzimajte ništa više od onoga što vam je određeno!*“

4.4. Što je time htio reći? Carinici su u ono vrijeme imali ogromnu moć. Iza njihove titule stajala je sila Rimskog carstva. Ako carinik kaže da netko ne plaća, vojnici su odmah upotrijebili silu i nametnuli svoj autoritet. Sam carinik je znao da ima tu zaštitu i da mu se teško tko može suprotstaviti – i upravo je to iskušenje bilo snažno. Sustav kojem su odgovarali nije mario što oni zloupotrebljavaju tu moć, Rim je tražio samo svoj dio. Carinici su to znali i koristili su priliku za osobne sebične ciljeve.

4.5. Iskreno, znam iz vlastitog iskustva koliko snažno iskušenje donosi moć i zaštita „ustanove“. Kada ti je dana titula i autoritet, lako je pomisliti: „*Ja sam zakon, mogu raditi što želim.*“ I ja sam imao trenutke u životu kada sam zloupotrebljavao položaj i koristio ga za sebične i nečasne motive. Upravo to Ivan prokazuje – i carinicima i vojnicima.

4.6. Njegova poruka njima je bila jednostavna, ali oštra: „*Prestanite zloupotrebljavati svoju moć. Prestanite misliti da ste iznad zakona jer imate titulu i autoritet. Umjesto da ugnjetavate druge,*

koristite moć da pomažete slabima.“ Drugim riječima – carinici, prestanite osiromašivati svoj narod; vojnici, vi ste pozvani štititi, a ne tlačiti.

4.7. Ako pogledamo danas, ništa se nije promijenilo. Vidimo kako institucije koje bi trebale štititi narod često surađuju s kriminalom. Umjesto da uklanjaju otrov s ulica, one ga hrane – drogu, prostituciju, kamatarenje – sve zbog pokvarene želje za dobitkom i moći. Uništavaju se životi, obitelji i čitava društva. Povijest se, nažalost, uvijek ponavlja. Zato je Ivanova poruka tada bila jednako aktualna kao i danas: „*Pokajte se i prestanite donositi plodove sebičnosti i zla. Počnite rađati plodovima pravednosti.*“

4.8. Za kraj, religijskom vodstvu se sigurno nije svidjelo ono što je Ivan imao za reći carinicima i vojnicima. Oni su odavno otpisali bilo koga tko je nosio titulu „carinik“. Tako da nijedan carinik ne bi ni pomislio pitati farizeja, književnika ili svećenika, takvo nešto. Već su znali koji bi odgovor dobili: „*Ti si proklet, tebi nema spasa*“, bi im reklo religijsko vodstvo. Ali ono što je interesantno je ovo: iako je Ivan bio vrlo snažan, direktan i agresivan u svojim izjavama - carinici su se osjećali slobodno pitati ga pitanje: „*Je li mogu ja nešto učiniti kao bi baštinio kraljevstvo Božje?*“ Drugim riječima, carinici su prepoznali u Ivanu nešto što nikada nisu vidjeli u farizejima - a to se zove „milost“.